

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 kwietnia 2024 r.

sprawy **M. W. i T. B.**

uniewinnionych od popełnienia czynów z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

z powodu kasacji wniesionych przez pełnomocnika oskarżycieli prywatnych

od wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu

z dnia 25 września 2023 r., sygn. akt V Ka 509/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Będzinie

z dnia 1 lutego 2023 r., sygn. akt VII K 898/20

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadne,

2. obciążyć oskarżycieli prywatnych Spółeczne Towarzystwo w K. i J. G. kosztami postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.

[J.J.]

UZASADNIENIE

M. W. została oskarżona o to, że w okresie od listopada 2017 r. do sierpnia 2018 r., w internecie za pośrednictwem konta „[...]” na portalu społecznościowym X. na fanpage’u „[...]” zamieszczała wpisy zawierające nieprawdziwe informacje

odnoszące się do nieprawidłowego procesu prowadzenia leczenia pacjentów przez personel Hospicjum, w tym związane z zawieszeniem działalności Hospicjum i z koniecznością przeniesienia pacjentów do innych placówek leczenia paliatywnego, czym pomówiła, za pomocą środków masowego komunikowania, Społeczne Towarzystwo oraz J. M. o postępowanie i właściwości, które mogłyby poniżyć pokrzywdzonych w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności poprzez umieszczanie, lajkowanie, prowokowanie, udostępnianie, komentowanie wpisów z 13 kwietnia 2017 r., 4 lipca 2017 r., 30 lipca 2017 r., 18 listopada 2017 r. oraz 1, 2 i 7 sierpnia 2018 r., szczegółowo wskazanych w treści prywatnego aktu oskarżenia, tj. o czyn z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

T. B. został oskarżony o to, że w okresie od listopada 2017 r. do sierpnia 2018 r., w internecie za pośrednictwem konta „skakanek” na portalu społecznościowym X. na fanpage’u „[...]” oraz na profilu prywatnym zamieszczał wpisy zawierające nieprawdziwe informacje odnoszące się do nieprawidłowego procesu prowadzenia leczenia pacjentów przez personel Hospicjum, w tym związane z zawieszeniem działalności Hospicjum i z koniecznością przeniesienia pacjentów do innych placówek leczenia paliatywnego, czym pomówił, za pomocą środków masowego komunikowania, Społeczne Towarzystwo oraz J. M. o postępowanie i właściwości, które mogłyby poniżyć pokrzywdzonych w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności poprzez umieszczanie, lajkowanie, prowokowanie, udostępnianie, komentowanie wpisów z dnia 22 grudnia 2017 r., 18 listopada 2017 r. i 2 sierpnia 2018 r., szczegółowo wskazanych w treści prywatnego aktu oskarżenia, tj. o czyn z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Rejonowy w Będzinie, wyrokiem z dnia 2 lutego 2023 r., sygn. akt VII K 898/20:

1. ustalił, że oskarżona M. W. dopuściła się czynu opisanego w części wstępnej wyroku tj. występku z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 15.11.2018 r. i przy przyjęciu, iż stopień społecznej szkodliwości tego czynu był znikomy na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. umorzył wobec niej postępowanie karne;

2. uniewinnił oskarżonego T. B. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 15.11.2018 r.;
3. na mocy art. 632 pkt 1 k.p.k. kosztami sądowymi obciążył oskarżycieli prywatnych Społeczne Towarzystwo i J. M. w zakresie wpłaconych przez nich zryczałtowanych wydatków oraz zasądził od oskarżycieli prywatnych solidarnie na rzecz oskarżonych M. W. i T. B. kwoty po 2688 zł, tytułem zwrotu kosztów ustanowienia przez nich obrońcy z wyboru w niniejszym postępowaniu

Sąd Okręgowy w Sosnowcu, po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonej i pełnomocnika oskarżycieli prywatnych - Społecznego Towarzystwa w K. i J. M. – na niekorzyść obojga oskarżonych, wyrokiem z dnia 25 września 2023 r., sygn. akt V Ka 509/23:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
 - a) w pkt 1 uniewinnił oskarżoną M. W. od popełnienia zarzuconego jej czynu;
 - b) w pkt 3 zasądził od każdego z oskarżycieli prywatnych - Społecznego Towarzystwa w K. i J. M. na rzecz każdego z oskarżonych M. W. i T. B. po 672 (sześćset siedemdziesiąt dwa) złote tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym;
2. w pozostałej części utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Pełnomocnik oskarżycieli prywatnych wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości na niekorzyść obojga oskarżonych i zarzucając orzeczeniu rażące naruszenie prawa materialnego, a to:

- „a) art. 212 §1 k.k. poprzez błędne uznanie, iż czyn jakim jest „hejt” nie wypełnia znamion dyspozycji tego przepisu, pomimo powszechnego opisywania tego zjawiska jako zmierzającego do wyrażenia pogardy i podważenia pozycji innego podmiotu. Przestępstwo pomówienia wprost mówi o poniżeniu w opinii publicznej oraz narażeniu na utratę zaufania przez co oba pojęcia są ze sobą zbieżne,
- b) art. 212 § 1 k.k. poprzez błędne przyjęcie, że wypowiedzi takie jak oskarżonych i innych osób, czyli hejt, stanowiły opinie, których nie można rozpatrywać jako prawdziwe lub fałszywe, a co za tym idzie nie można uznać, że jest to wypowiedź pomawiająca, która w założeniu może być w takich kategoriach rozpatrywana. Dlatego też Sąd drugiej instancji stwierdził, iż nie doszło do wypełnienia znamion czynu zabronionego.”

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o:

- „- uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w Sosnowcu w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia podstaw - o uchylenie w całości również zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do rozpoznania temu sądowi;
 - zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;
- 4) przeprowadzenie rozprawy.”

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońca oskarżonych wniosła o pozostawienie kasacji bez rozpoznania względnie oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja pełnomocnika oskarżycieli prywatnych jest oczywiście bezzasadna, toteż podlega rozpoznaniu i oddaleniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Podniesiony w kasacji zarzut naruszenia prawa materialnego nie ma charakteru kasacyjnego, jako że skierowany został pod adresem orzeczenia Sądu pierwszej instancji, a nie Sądu drugiej instancji, a więc tego, który zgodnie z art. 519 k.p.k. może być przedmiotem zaskarżenia przez stronę. Sąd odwoławczy wprawdzie zmienił wyrok Sądu *meriti* co do jednego z oskarżonych, uniewinniając M. W. od popełnienia zarzuconego jej czynu, niemniej zmiana wyroku była następstwem uwzględnienia podniesionego przez obrońcę zarzutu naruszenia prawa procesowego, prowadzącego do błędnych ustaleń faktycznych, nie zaś stosowania przepisu prawa materialnego. Przepis ten – art. 212 k.k. – nie będąc bezpośrednio stosowany przez Sąd II instancji, nie mógł być zatem przez niego naruszony. Sformułowanie zaś zarzutu kasacyjnego naruszenia art. 212 k.k. bez jednoczesnego powołania w kwalifikacji prawnej art. 433 § 1 i 2 k.p.k. - uniemożliwia odniesienie sygnalizowanego błędu prawa materialnego do sposobu rozpoznania zarzutów apelacyjnych.

Zarzut naruszenia art. 212 k.k., nawet gdyby był postawiony prawidłowo, nie zasługiwał na uwzględnienie z powodów merytorycznych. Zachowanie oskarżonych nie wypełniło bowiem znamion przestępstwa zniesławienia. Jak słusznie podkreślił Sąd odwoławczy na stronie 5 uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku, nie istnieje przestępstwo hejtu internetowego, a utożsamianie z nim przestępstw z art.

212 i 216 k.k. jest nieuprawnione. Wypowiedzi, potocznie określane jako hejt internetowy, aby mogły być uznane za czyny, o których mowa w przepisach prawa karnego, muszą spełniać wszystkie wskazane w nich znamiona, a także cechować się wyższą niż znikoma społeczną szkodliwością. Hejt internetowy nie tylko nie jest przestępstwem, ale i sam określający go termin nie należy do języka prawnego. Brak nie tylko definicji legalnej hejtu, ale i powszechnie uznawanej definicji społecznej tego zjawiska. Chociażby z tego względu postulaty penalizacji hejtu są co najmniej przedwczesne. Uwzględniając przybliżony zakres pojęciowy terminu hejt internetowy – oznaczającego tworzenie, aprobowanie i rozpowszechnianie w internecie treści o charakterze obraźliwym – można zauważyć, że znajduje się on z definicjami zniesławienia i zniewagi w relacji krzyżowania. A zatem nieuprawniony jest wniosek, by każdy akt tzw. hejtu postrzegać jako realizację znamion aktualnie istniejących przestępstw przeciwko czci. Wreszcie, w kontekście wyznaczania granic hejtu niezwykle ważne jest odróżnienie go od uzasadnionej krytyki i satyry czy wypowiedzi artystycznej. Te dwa obszary – dozwolonej oceny oraz wypowiedzi o charakterze twórczym – określają dozwolone normami społecznymi granice wolności wypowiedzi. Normy prawne są przy tym tylko jednym z rodzajów norm społecznych, a samo prawo karne stanowi *ultima ratio*. Dlatego też zachowania naruszające chociażby normy obyczajowe lub kulturę wypowiedzi niekoniecznie będą stanowić przedmiot zainteresowania prawa karnego. Podmiot, który uzna, że dana wypowiedź opublikowana w internecie, a mająca charakter ocenny, narusza jego dobra osobiste, może zawsze skorzystać z ochrony swoich praw na gruncie prawa cywilnego, nawet gdy określone zachowanie nie podlega sankcji prawnokarnej.

Abstrahując od powyższego, należy poczynić uwagę, że kasacja sporządzona w niniejszej sprawie bardziej przypomina skargę kasacyjną w sprawie cywilnej. Postępowania karne i cywilne w sposób zasadniczy się różnią, także na etapie kasacyjnym. Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego, rozpoznającego sprawę karną, odpowiadanie na abstrakcyjne pytania skarżącego, dotyczące wykładni przepisów prawa czy zasadności penalizacji określonych zjawisk społecznych (vide hejt internetowy). Strona w kasacji może podnieść, zaistniałe w konkretnej sprawie, uchybienia wymienione w art. 439 k.p.k. lub stanowiące rażące naruszenie innych

przepisów prawa, jeżeli mogły one mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zgodnie z treścią art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych w niej zarzutów, a w zakresie szerszym tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k. Stąd formułowane przez Autora kasacji, a stanowiące zasadniczą jej część, uwagi ogólne na temat szkodliwości negatywnych komentarzy internetowych, choć same z siebie interesujące, nie mogły przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego.

Mając na uwadze oczywistą bezzasadność podniesionych zarzutów, należało oddalić niniejszą kasację, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 637a w zw. z art. 636 § 1 i 2 k.p.k.

[SOP]

[ms]